

“We moeten kinderen vleugels geven”

Na Bekdichtzitstil hebben Jan Sobrie en Raven Ruëll nu samen *Woestzoeker* geschreven. In een regie van Ruëll roepen Dries Notelteirs en Sophie Warnant kinderen in het leven die de onverschillige grote-mensen-wereld te lijf gaan. Zelf hadden Raven en Jan als kind niks waartegen ze zich echt moesten afzetten. Allebei zijn ze gevormd op de goeie ouwe leest van een jongenscollege. “Een of andere strenge regel moest van tijd tot tijd eens gebroken worden, maar de leerkrachten hadden niks te vrezen van ons”, verzekert Raven. “Het is een schoon, nobel maar ook bedreigd beroep.”

Woestzoeker wil een heersend taboe in het onderwijs doorbreken. Armoede. Jan geeft de welbekende bosklassen als schrijvend voorbeeld. “Alle kinderen ravotten de hele dag door tot op het moment waarop je een Fristi mag drinken. Bij ons bleef een enkel klasgenootje hardnekkig doorspelen. Zijn ouders konden hem geen zakgeld geven. We spreken dan nog maar over een belachelijk klein bedrag. 20 frank toen ik klein was.”

In Woestzoeker speelt Dries Notelteirs een jongen wiens vader is gekrompen tot hij helemaal is verdwenen. Thuis hebben ze het alsmäär minder breed en uiteindelijk dwingen de veranderde omstandigheden de jongen om te verhuizen naar een bescheidener woonst.

De beide theatermakers winden er geen doekjes om: ouders kunnen letterlijk uit het bestaan van hun kinderen verdwijnen. We leven in een systeem waaraan een prijskaartje hangt. Zo ook op school. Ouders moeten de kosten van de sportdag of een uitstap ophoesten, een blokfluit kopen, er is internet nodig en een computer voor de taken. Om dat te bolwerken moeten minderbedeelde ouders allerlei bijbaantjes nemen waardoor kinderen hun ouders nog amper zien. Jan zucht: “Er rust een enorme druk op directeurs om hun school als een winstgevend bedrijf te runnen. Sommige mensen hebben het al moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Het onderwijs zou soms wat menselijker moeten zijn.”

De gevolgen zijn soms schrijnend. Jan en Raven hoorden in hun research verhalen van ouders die met de hand een cursus overschrijven. Een kind krijgt zijn rapport niet zolang zijn inschrijvingsgeld niet is betaald. Of een andere leerling mag niet deelnemen aan de les LO zonder de correcte turnplunje.

Kinderen komen onvermijdelijk onder druk te staan en ondernemen de meest absurde pogingen om de financiële thuisproblemen te verbergen. Raven vertelt over een alleenstaande moeder die met moeite 95 euro per maand opzij kan zetten en 900 euro voor “de Romereis” bij elkaar moet zien te sparen. Ze hoopt dat haar kind geen tandpijn zal krijgen want dat zou een te grote onvoorziene kost betekenen. Haar meevoelende spruit durft bijgevolg op een dag niet toe te geven dat hij tandpijn heeft.

Het is geen klein probleem. Kinderarmoede schoot in 2017 de hoogte in tot 14%. Het probleem was op een school zo acuut dat de directeur een grotere diepvries kocht om liters soep te kunnen bewaren. Sindsdien krijgt iedereen 's middags soep. Zo worden een hoop leerlingen de pijnlijke vragen en opmerkingen van hun klasgenootjes bespaard. Want kinderen zijn direct. “Volwassenen weten zichzelf uit schroom nog te bedwingen, een kind daarentegen vraagt botweg waarom je zo raar kijkt als je loent. Ze klinken soms ook als een echo van hun ouders”, stelt Jan vast. “Mijn ma zegt dat jullie thuis niet veel geld hebben omdat je dat aan uw kleren kunt zien, hoor je zo'n snotneus dan ineens zeggen.”

Nadat hij verhuisd is, leert Dries' personage het meisje kennen dat door Sophie Warnant wordt gespeeld, een meisje dat haar jaar moet overdoen en schoolmoe is. Er is haar te

kennen gegeven dat dit haar laatste kans is. Tussen beide kinderen groeit een innige band en de jongen besluit om er alles aan te doen om zijn zittenblijvend vriendinnetje erdoor te helpen.

Kinderen bezitten een ongelooflijke weerbaarheid. Alleen is de vraag hoe lang zo'n kind in staat is zich niet te laten kennen, als hij dag in dag uit geconfronteerd wordt met armoede of steeds weer de enige is die in de klas tekortschiet door de ellendige thuissituatie. Bovendien is het erg moeilijk om je aan je eigen milieu te onttrekken. Het Vlaamse onderwijsniveau is een van de hoogste in de wereld, tegelijkertijd is het een van de meest ongelijke onderwijssystemen. Raven spreekt onomwonden van een klassenmaatschappij. "Door hun bijbaantjes kunnen armlastige ouders het buitenschoolse leven van hun kinderen moeilijker opvolgen. Ze hebben de middelen niet om opvang of activiteiten voor hun kroost te regelen. Daardoor groeit de achterstand op de kinderen uit betere middens."

En dan zijn er nog de ontelbare verwachtingen van onze prestatiegerichte maatschappij. Jan begrijpt niet waarom we kennis of vaardigheden die je onder de knie moet hebben, aan een specifieke leeftijd koppelen. "Iemand die op zijn 12 jaar moeite heeft met Frans kan 5 jaar later uitgroeien tot een retorisch talent."

"We moeten de kinderen meer tijd gunnen", valt Raven bij. "We dwingen onze kinderen veel te vroeg tot keuzes. De waaier aan mogelijkheden die je gegund worden, is dan ook nog eens door jouw achtergrond bepaald. Het kan nochtans anders. In Finland hebben ouders geen vrije schoolkeuze. Geen elite of concentratiescholen als gevolg. Daarnaast maken kinderen er hun eerste bepalende keuze voor hun verdere schoolloopbaan pas rond hun zeventiende. Met verbluffende resultaten op vlak van niveau en gelijkheid."

"Uiteindelijk komt het erop neer om in alle kinderen te geloven en hen vertrouwen te schenken. Dan pas geef je die gasten vleugels", besluit Jan.

Meer weten?

Déjà s'envole la fleur maigre is een parel van de sociale cinema in België. Het ministerie van Openbaar Onderwijs vroeg cineast Paul Meyer om een getuigenis over de geslaagde integratie van de kinderen van buitenlandse arbeiders. Meyer portretteert daarentegen de gedesillusioneerde Italiaanse mijnwerkers en de bitterzoete dagen van hun kinderen in de Borinage.

De school van ongelijkheid is een brandend actueel boek over scholen die bedrijven zijn geworden, de té vroege studieoriëntering en het buitengewoon onderwijs als sociale bezemwagen.

In *The Florida Project* toont regisseur Sean Baker hoe Moonee en haar moeder hun dagen slijten in het fletse Magic Castle, een motel in de schaduw van Disneyland. Voor een eigen huis hebben ze de middelen niet maar Moonee leeft rebels met haar vriendjes in hun afgebladderd biotoop.